

STATUTU COMUNALI

TÍTULU I PRINCÍPIUS GENERALIS

Capu I - Dispositzionis Generalis

Art. 1 - Comunu de Furtei

1. Su Comunu de Furtei Enti autónomu me in s'àmbitu de is princípìus fissaus de is leis generalis de sa Repùblica e de custu Statutu:

a) Est unu enti locali autónomu chi tenit rapresentatividadì generalì segundu is princípìus de sa Constitutzioni e de sa lei generalì de su Stadu, e pruscatotu po is valoris de sa identidadi culturalì e socialì de sa comunidadi ndi curat is intaressus e ndi promovit su svilupu.

b) Est enti democràticu chi creit me is princípìus europeísticus, de sa paxi e de sa solidariedadi;

c) S'arriconoscit in d'unu sistema statuali de arratza federativa e solidali, fundau apitzus de su princípìu de s'autonomia de is entis localis. Issu est titolari de funtzionis suas e de cussas ca a cussu etotu benint donadas cun lei de su Stadu e de sa Regioni.

d) Considerada sa specialì realtadi territorialì e socialì innoi est posta, rivéndicat po sei e po is àterus Comunas una parti specificà me in sa gestioni de is risorsas econòmicas localis, cumpresu puru s'intrada fiscali, e puru me in s'organizazioni de is servìtzios públicus o de intaressu públicu; custu arrispetendu su princípìu de sa sussidiariedadi, chi narat ca sa responsabilidadì pública est de s'autoridadì po logu e po funtzioni prus acanta a is citadinus;

e) Valorizat dógnia forma de collaborazioni cun is àterus entis localis;

f) Fait cun is poteris e is istitutus de custu Statuto, s'autogovernu de sa comunidadi.

Art. 2 - Vocatzioni Internatzionali

1. Su Comunu de Furtei sighit is scopus e is princípìus de su paperi Europeu de sa Libertadi Locali, de is diritus de s'òmini e de su Paperi Europeu de is Autonomias Localis, impreau de su Consillu d'Europa.

2. Su Comunu partécpat a sa Formatzioni de una cultura Europeística chi agiudit, puru pro mediu de sa collaborazioni intra Comunidadis Localis e fàiri s'Europa de is populus.

3. Po cusru scopu traballat po agiudai is processus de integratzioni Políticu - Istitutzionali de sa Comunidadi Europea, puru cun formas de cooperazioni, de scàmbiu e de assòtziu cun àterus Entis territorialis, segundu is maneras stabilidas de su Regulamentu;

4. Su Comunu, puru, promovit e favoressit iniziativas de conoscéntzia, cooperazioni, scàmbiu e assòtziu, puru cun Istitutzionis e Entis Localis de unas cantu biddas Extra - Comunitàrias, segundu is maneras stabilidas de su Regulamentu.

Art. 3 – Logu e domu comunali

1. Su logu comunali de Furtei est de 26,12 Km² e s'agatat a 90 metrus asuba su livellu de su mari.

2. Su logu de su Comunu de Furtei, postu intra s'arta Marmilla, sa Trexenta e su Campidanu inseriu me in sa Marmilla-Valenza làcarat cun is Comunas de Seddori, Samassi, Serrenti, Segariu, Villamar e Guasila.

Est unu Comunu pruscatotu agriculu e pastorali ca at torrau a ténniri genti in su primu Medioevo pustis éssiri stétiu lassau po unu tèmpus. Sa Furtei medioevali fiat de su giudicau de Casteddu e at fatu parti de sa Curatoria de Nuraminis, fiat passada pustis a is Pisanus e a is Aragonesus, Cun cust'urtimus Furtei gosada de privilégias e franchígia. Difati candu in su 1355 is Aragonesu iant cunvocau in Casteddu su primu parlamentu, Furtei ddoi iat mandau is rapresentantis suos. In su 1421 su Rei de Aragona iat premiau su Conti Sanjuist Michele po is servízius fatus po sa canoa donendiddi sa Baronia de Furtei. In su 1839 unu àteru Sanjuist, Francesco, iat firmau cun su Régiu Fiscu e su Régiu Demàniu po donai Furtei, pustis sa paga de unu bellu tanti de dinai, bogaus is títulus nobiliaris chi pertocànt cussus fundus.

3. In su logu cosa sua s'agatant arrestus de insediamentus nuràgicus (Bangius, Sa Conca Manna, Bruncu de Su Sensu) e punicu-romanus (Santa Oria, S. Brai, Nuraxe e Boi, Commosario, Soccidroxu).

4. Sa domu de su Comunu de Furtei est posta in Via Circonvallazione innoi ci funt is Ufítzius e si faint is atóbias de is órganus eletivus collegialis. Po ocasionis totu ecetzionalis e po abisóngius specialis, su Consillu si podit atobiai in àterus logus chi no sa domu sua.

5. Sa muda de su nómini de sa domu comunali podit éssiri cumandada de su Consillu Comunali fata prima una consultazioni popolari.

Art. 4 - Stema e Gonfalone

1. Su Comunu me is àutus e me in su sigillu si identifícat cun su nómìni de COMUNU DE FURTEI.
2. Su stema e su gonfaloni de su Comunu chi funt studiau e definius fintzas a oi ant a fàiri parti integranti de custu Statutu.
3. Me is cerimónias e po àteras ricorrentzias públicas, acumpangiau de su Síndigu, s'at a pódiri amustai su Gonfaloni Comunalì.
4. Su manígiu e sa riprodutzioni si podint fàiri scéti chi c'est prima s'autorizatzioni de su Comunu, po ocasionis specialis meda meda.
5. In su Comunu si faint biri su Gonfaloni Comunalì, sa Bandiera de sa Repùblica, sa Bandiera Sarda e sa Bandiera Europea. Dógnia borta ca si previdit de fàiri biri una de is Bandieras cussas si depint póniri totu imparis.

Art. 5 - Finalidadi

1. Su Comunu rapresentat a manera unitària is intaressus de sa comunidadi, ndi curat su svilupu e su progressu civili in s'arrispetu prenu de is compatibilidadis ambientalis.
2. Su Comunu promovit e tutelat s'órdini ecuilibrau de su territóriu e partecipat, impari a is àteras istituzionis natzionalis e internatzionalis, a abasciai s'incuinementu, assigurendi cun d'unu manígiu sosteníbili e giustu de is risorsas, is diritus e is necessidadis de sa genti de oi e de sa chi at a béni.
3. Su Comunu in prus ispirat s'atzioni sua a is finalidadis chi sighint:
 - a) Donai diritu prenu a sa partecipazioni vera de is citadinus solus e assótziaus, a sa vida organizativa, política, aministrativa, económica e sociali de su Comunu de Furtei e po custu scopu sustenit e valorizat s'agiudu costrutivu e responsàbili de su voluntariau e de is assótzius líberus;
 - b) Valorizatzioni e promotzioni de is atividadis culturalis e sportivas comenti strumentus chi favoressint sa crescida de sa genti;
 - c) Tutela, conservatzioni e promotzioni de is risorsas naturalis, paesagisticas, stóricas, architetonicas e de is tradizionis culturalis chi funt in su logu suu;
 - d) Valorizatzioni de su svilupu económicu e sociali de sa comunidadi, promovendi sa partecipazioni de s'iniziativa imprenditoriali de is privaus po fàiri su bèni Comunu;
 - e) Agiudu a is Realtadis de sa cooperatzioni chi sighint scopus mutualísticus e socialis;
 - f) Tutela de sa vida de s'òmini, de sa persona e de sa famíglia, valorizatzioni sociali de sa maternidadi e de sa paternidadi, assigurendi agiudu a sa responsabilidadi paris de su babu e de sa mama in s'impignu de sa cura e de s'educatzioni de is fillus, puru pro médiu de is servítzius socialis e educativus; garantzia de su diritu a su stúdiu e a sa formatzioni

culturali e professionali po totus in d'unu quadru istitutzionali ispirau a sa libertadi de educatzioni;

g) Arrispetu e tutela de is diversidadis étnicas, linguísticas, culturalis, religiosas e políticas, puru pro mediu de sa promotzioni de is valoris de sa cultura de sa tolleràntzia;

h) Arriconoscit e valorizat su manígiu de sa língua Sarda comenti ereditadi stórica de sa comunidadi locali;

i) Promovit su svilupu culturali puru me is espressionis suas de língua, de costumu e de traditzionis localis. Po custu scopu sustenit is initziativas po sa comunicatzioni e s'educatzioni bilíngui, po arribai a sa paridadi linguística intra sardu e italianu comenti elementu de crescida culturali e civili de sa popolatzioni de su Comunu e de sa Regioni Sarda;

j) Promovit is strumentus de tutela e de diffusioni de sa cultura, de sa língua e de is traditzionis, agiudendi is atividadis de is assótzius e de is organisimus chi traballant po sa cultura locali e sarda;

k) Agiudu a sa realizatzioni de unu sistema globali integrau de siguresa sociali e de tutela ativa de is personas disagiadas e svantagiadas;

l) Arriconoscimentu de is paris oportunitadis professionalis, culturalis, políticas e socialis infra mascus e féminas.

Art. 6 - Consillu Comunali de is picocus e de is giòvunus

1. Su Comunu de Furtei cun su scopu de favoréssiri sa partecipatzioni de is picocus e de is giòvunus a sa vida colletiva, podit promoviri s'eletzioni de su Consillu Comunali de is picocus e su Consillu Comunali de is giòvunus.

2. Su Consillu Comunali de is picocus e su Consillu Comunali de is giòvunus tenint su scopu de deliberai, po bia consultiva, me is chistionis chi s'ghint: política ambiental, sport, giogus, arti, cultura e spetaculu, istrutzioni pública, assisténtzia a is giòvunus, raportus cun s'UNICEF e promotzioni de scàmbius culturalis, artísticu e sociali a livellu Regionali, Natzionali e Internatzionali.

Art. 7 - Tutela de sa saludi

1 Su Comunu agiudat a garantiri aintru de is cumpeténtzias suas su diritu a sa saludi; fait strumentus bellus po ddu fàiri efetivu, cun atenzioni pruscatotu a sa tutela de sa salubridadi e de sa siguresa de s'ambienti e de su logu de traballu, a sa tutela de sa maternidadi e de sa prima infàntzia.

2. Traballat po fàiri unu servítziu de assisténtzia sociali, pruscatotu po is antzianus, is minoris, is chi no funt àbilis e is invàlidus.

Art. 8 - Tutela de su bèni naturali, storicu e artísticu

1. Su Comunu pigat is misuras necessàrias po allogai e diféndiri s'ambienti, apariciendi pianus po diféndiri sa terra suolo e su sutaterra e po bogai is causas de incuinamentu atmosféricu, acústicu e de is acuas.

2. Tutela de su patrimóniu stóricu, artísticu e archeològicu, garantendindi sa gosadura po sa colletividadi.

Art. 9 - Promotzioni de is bènis culturalis, de su sport e de su tèmpus líberu

1. Su Comunu promovit su svilupu de su patrimóniu culturali puru me is espressionis suas de língua, de costumum e de traditzionis localis.

2. Incoragiat e favoressit su sport diletantísticu e su turisimu sociali e giovanili.

3. Po arribai a custus scopus su Comunu favoressit s'istitutzioni de Entis, organísimus e assótzius culturalis, ricreativus e sportivus, promovit su fàiri struturas idoneas, servítzius e impiantus e ndi assigurat s'intrada a is entis, organísimus e assótzius.

4. Is maneras de impreu de is struturas de is servítzius e impiantus ant a éssiri disciplinaus de su Regulamentu de is struturas, de is servítzius e impiantus comunalis, ca at a dépiri puru prevíditi sa collaboratzioni de is entis, organísimus e assótzius scéti po is spesas de gestioni, chi no ndi siat stétiu prevídiu su éssiri debadas po finalidadis specialis de tipu sociali, s'ghidas de is Entis.